

Příběhy odhodlání

Rozhovory s angažovanými romskými studenty a studentkami o vzdělávání

Vzdělávací program Gendalos, organizace IQ Roma servis, z.s., 2023
www.iqrs.cz www.gendalos.cz
Rozhovory a redakční úpravy Pája Kolářová
Foto Nikol Muselíková
Grafika Denisa Kuimcidis

Mít odhodlání a překonávat řadu výzev na cestě za svými sny – taková je realita mladých lidí, studentů a studentek, kteří pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí. Přinášíme vám příběhy 9 mladých lidí ze Vzdělávacího programu Gendalos. Studenti a studentky vypráví, jaký si přejí mít život, kam je to ve studiu i v profesi nejlíc táhne a jak získávají energii a motivaci k tomu, aby svých snů dosáhli.

Příběhy vznikly v rámci projektu ROMAS: Roma Students and Artists for Society, který propojuje mladé lidi z Česka (Vzdělávací program Gendalos), Slovenska (Divé maky) a Maďarska (Subjective Values Foundation) a motivuje je, aby prostřednictvím umění a kreativity vyjádřili, co je pálí ve společnosti.

Za projektem stojí Vzdělávací program Gendalos, který provází studenty a studentky na každém kroku za jejich vzděláním a vysněnou prací. Pomáháme jim i jejich rodinám překonávat každodenní výzvy, které řeší – od chybějících pomůcek přes zvládání stresu z přijímaček až po přípravu na maturitu. Díky podpoře zjišťují, v čem vynikají a kým by jednou chtěli být. Rostou z nich angažovaní a sebevědomí lidé, kteří jsou odhodláni si jít za svým i podílet se na lepším světě kolem sebe.

Chcete číst víc takových příběhů? Podpořte mladé lidi prostřednictvím Vzdělávacího programu Gendalos.

Jsme součástí neziskové organizace IQ Roma servis.

**„Galerie bych chtěl
dvě – jednu v Brně
a druhou někde v cizině.“**

David

**Užitá malba – malířství
V Gendalos od roku 2020**

David je mladý umělec. A kromě toho také bojovník, který měl sen studovat na umělecké střední škole. Na první pokus se nedostal, ale nevzdal se. Přijímačky nakonec zvládl a díky tomu má ještě víc kuráže školu dokončit, i když není jednou z nejlehčích.

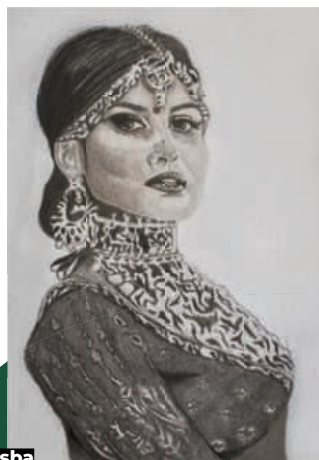
„Rád jsem kreslil už od malička. Ale až později, když jsem začal dělat portréty, si rodiče všimli, že mi to vlastně docela jde.“ David je kreativní duše, a po základní škole chtěl pokračovat na uměleckou střední. První přijímačky ale nezvládl, což ho postavilo před dilema – jít na jinou školu nebo počkat a zkusit to znovu za rok? David se nevzdal a další rok se poctivě připravoval, chodil na doučování češtiny, matematiky a s mentorkou trénovali na talentové zkoušky.

Jedenáct nejlepších malířů

David na podzim kreslil každý den a na talentové zkoušky přinesl 25 výkresů. O pár týdnů později škola na svém webu zveřejnila čísla přijatých studentů a David byl mezi nimi. Obě kola přijímaček zvládl, a nakonec byl v pořadí jedenáctý z 11 přijatých studentů a studentek. *„Měl jsem obrovskou radost a rodiče byli taky nadšení, hodně mě podpořili i v průběhu příprav a teď jsou fakt pyšní!“* vypráví. Po střední a aturitě by chtěl pokračovat na vysokou a naučit se podnikat, protože jeho plánem je otevřít si vlastní galerii, obchodovat s obrazy a pořádat vernisáže. *„Galerie bych chtěl dvě – jednu v Brně a druhou někde v cizině. Angličtina mě baví, ale musím se v ní ještě zlepšit,“* směje se.

Děda i táta jsou mi inspirací

„Všechno, co umím, jsem se naučil sám.“ K zájmu o umění či podnikání Davida inspirovali jeho děda a táta, o kterých mluví obdivně. *„Dědeček už zemřel, ale táta mi o něm hodně vypráví. Že byl taky takový podnikatel, nevzdával se, i když neměl žádnou školu. Co chtěl, to dokázal. A stejně tak je to i s mým tátou. Takže oni dva jsou mi velkou inspirací a motivací do studia.“*

**Davidova kresba
k talentovkám**

„Chtěl bych mít vlastní firmu. Přemýšlím, co nového vyrobit, aby se to prodávalo.“

Erik

**Ekonomika a podnikání
V Gendalos od roku 2019**

Erik patří mezi studenty, kterým se napoprvé nepodařilo vybrat si ten pravý obor ke studiu. Vyzkoušel si truhlářinu, ale uvědomil si, že ho to víc táhne k podnikání. Ačkoliv aktuálně nestuduje, brzy nastoupí na střední ekonomickou školu a bude tak konečně studovat obor, který ho zajímá.

„V létě se s rodinou stěhujeme do Poštovic u Kladna a já jsem si vybral soukromou střední v Pardubicích, kde mají obor Ekonomika a podnikání dálkově a já potřebuju pracovat, abych si školné zaplatil.“ Už na konci základky o ekonomice přemýšlel, ale nevěřil si, že to zvládne, tak se přihlásil na truhláře. První škola ho nebavila, proto přestoupil na truhláře na jinou školu, kde studium ale znovu nevyšlo. „Už jsem věděl, že to není to pravé, co chci dělat... tak jsem skončil zase v prváku.“

Pořád přemýšlím, co nového vyrobit

„V létě se s rodinou stěhujeme do Poštovic u Kladna a já jsem si vybral soukromou střední v Pardubicích, kde mají obor Ekonomika a podnikání dálkově a já potřebuju pracovat, abych si školné zaplatil.“ Už na konci základky o ekonomice přemýšlel, ale nevěřil si, že to zvládne, tak se přihlásil na truhláře. První škola ho nebavila, proto přestoupil na truhláře na jinou školu, kde studium ale znovu nevyšlo. „Už jsem věděl, že to není to pravé, co chci dělat... tak jsem skončil zase v prváku.“

Kuchař nebo právník?

Erik si uvědomuje, že se mu studijní zájmy v čase mění a nepřestává hledat svou vlastní cestu.

„Když jsem byl malej, chtěl jsem být kuchařem, rád vařím a míchám koření, třeba na saláty nebo nočky se špenátem, ty mám obzvlášť rád. Pak taky právníkem... Ale jednou jsem se v knihkupectví kouknul na právnícké knihy, a to bylo tak strašný, že jsem od toho upustil.“ Erik je v Gendalos 3 roky, od té doby se zúčastnil hodně akcí, na začátku třeba vypomáhal na vánoční benefici a v průběhu roku 2021 byl hodně aktivní v projektu ROMAS. Je jedním ze studentů, kteří sice v aktuálně nestudují, ale je na cestě za svým snem a to je důležité.

**„S Gendalos se připravuju
na přijímačky, ale taky jsem
s nimi poprvé stanoval.“**

Adam

**Obchodní akademie
V Gendalos od roku 2020**

Mít svůj obchod je na devátáka poměrně vyspělá ambice. Adam se ale nebojí a sní o tom, že jednou navrhne a bude vlastnit rovnou celý obchodák. Letos chce nastoupit na obchodní akademii a doufá, že tam získá základní know-how, aby z něj jednou byl úspěšný podnikatel.

„Na střední se hrozně těším. Už mě nebaví všeobecný předměty na základce, těším se, až se na střední budu učit něco navíc o tom, co mě zajímá,“ svěřuje se Adam. „*Vlastně se teď do školy moc nepřipravuju,*“ přiznává. Díky tomu má alespoň prostor na doučování v programu Gendalos, kam se dostal přes svoji sestru: „*Táta pro nás hledal doučování a pro Evu našel tady v Íkvěčku. Po roce si zlepšila známky a taky ji to hrozně bavilo.*“ Tak se Adam přidal a s doučovatelkami teď piluje testy na přijímačky.

Sladké sny a hmyz

Gendalos pro Adama ale není jen o učení. „*Pořád jsem si říkal, proč lidi chodí na to stanování. Chtěl jsem zkusit, jaký to je,*“ vzpomíná Adam na zážitky z kempování s Gendalos u brněnské přehrady. „*S kamarádem jsme měli největší strach z toho, že budeme mít ve stanu nějakej hmyz. Tak jsme stan asi hodinu prohledávali se svítilnou z mobilu. Něco jsme uviděli, tak jsme se lekli a polili si stan sladkým pitím. Dokonce dvakrát,*“ směje se. Nakonec ale spali jako zabití a zážitek by prý rozhodně zopakovali.

U nás frčí Stevie Wonder

Volný čas Adam tráví u seriálů nebo cvičením, nejraději ale poslouchá hudbu a hraje na klavír. „*Poslouchám všechno – od techna přes funky až k rapu. Nikdy mě nezklamal Stevie Wonder, táta má plno jeho alb a já si je hrozně rád pouštím,*“ zmiňuje jejich „rodinného“ interpreta. Při hře na klavír ale dává přednost klasice: „*Zkoušel jsem třeba i jazz, ale tam je úplně jinej rytmus.*“ Na klavír chodí už sedm let a učitelka v ZUŠ mu radí nejen s prstokladem a četbou z not, ale i se životem, proto tam chodí moc rád. Živit hudbou by se ale nechtěl: „*Je to risk – bojím se, že bych si pak nenašel práci. A taky nikdy nevím, jestli mě to třeba jednou neomrzí.*“

**„Chci mít obchůdek
s optikou. Nejdřív v Čechách
a pak i v zahraničí.“**

Daniela

**Ekonomika a podnikání se zaměřením na bezpečnost dat
V Gendalos od roku 2019**

Daniela letos studuje už druhý ročník ekonomiky a podnikání a v průběhu roku pro ni bylo studium tak těžké, že přemýšlela o přestupu. Nakonec si ale řekla, že to dá. Maturitu přece udělali jiní, a s horším prospěchem, tak proč by to ona nezvládla?

„Nakonec jsem zůstala, hlavně kvůli tomu, že se mi nechtělo přestupovat na novou školu a do nového kolektivu... Na základce jsem zažila šikanu, a to už nikdy nechci. Tady na střední je to úplně opak, se všema se bavím a je mi tu dobře.“ Obor IT si zvolila, protože v něm vidí budoucnost a zajímá ji. V prváku se scházela s mentorem z firmy AVAST a ten jí dost pomohl, třeba s programovacím jazykem Python. Ne vždy ale směřovala tímto směrem. *„Musím říct, ať nikdo nedává na rady druhých a jde si za tím, co chce. Já jsem chtěla jít na střední studovat na očního optika, ale pak mi někdo řekl, ať tam nechodím, že musím mít fakt dobrý prospěch... Tak jsem nešla a je to škoda.“*

Nejdřív malý obchůdek v Čechách a pak i v zahraničí

Změna studijních plánů ji ale už tolik nemrzí, dokonce svůj zájem o optiku přetavila do nových plánů. *„Jsem teď na ekonomice a myslím si, že s tím se dá dělat všechno. V prváku jsme dostali za úkol vymyslet vlastní firmu a vytvořit logo – tak mě napadlo, že když nosím brýle, mohla bych mít podnik s optikou. Nejdřív malý obchůdek, který by se později třeba rozšířil i do zahraničí.“* Při poslední větě se rozesměje, protože jí to přijde zatím nereálné, ale my věříme, že na to má. S kamarádkou už plánují spolupráci: *„Ona je dobrá na jazyky, ale já moc ne. Takže chceme podnikat spolu, ona bude řídit obchod v zahraničí a já tady.“*

Daniela je v Gendalos aktivní už třetím rokem. Po zamyšlení se svěří, že ji baví se na něčem podílet kolektivně – proto se i účastní projektu ROMAS, kde s ostatními studenty plánují a vymýšlí umělecké akce. *„Motivuje mě to tu – jsou tu studenti, kteří chtějí dělat vysokou nebo už na ní jsou, mají cíle a chtějí něco dokázat.“*

**„Když něco
začnu, prostě to
dokončím.“**

Daniela

**Účetnictví a daně
V Gendalos od roku 2013**

Daniela říká, že mluvit o sobě je strašně těžké. Hned nato se ale rozpovídá – o tom, že chtěla být právničkou, ale teď studuje účetnictví. O paradoxu, že věci do školy umí z brigády. A o tom, že když se jí nepovedla maturita a prvák na vysoké škole, prostě to zkoušela znovu, dokud to nezvládla a teď studuje účetnictví na VUT už druhým rokem.

„Vždycky jsem si říkala, že neskončím jen u maturity, že chci jít na vysokou. Nic za to nedám, když si zkusím nějaký přihlášky podat.“ A tak si je podala hned na několik různých škol. Hlásila se třeba na práva nebo na filosofickou fakultu. Nakonec zůstala věrná ekonomice a po obchodní akademii nastoupila na obor Účetnictví a daně. Teď už je ve druháku a řeší téma své bakalářky: „*Budu psát budto o ekonomice a fundraisingu neziskovek, nebo přemýšlím nad tématem diskriminace Romů na trhu práce.*“ Z nápadů pomůže Daniele vybrat její mentorka, se kterou řeší důležité studijní kroky. Jiná mentorka jí zase pomáhá přímo s předmětem účetnictví.

Podaří se napotřetí

Během studia se Daniela několikrát setkala s neúspěchem, přesto ji to neodradilo od dalšího snažení. Nepovedla se jí třeba ani maturitní zkouška z ekonomických výpočtů, což její cíle zkomplikovalo. Přistoupila k tomu ale v naprosté pohodě: „*Já jsem taková, že když něco začnu, prostě to dokončím. To se může stát, že to člověk nedá napoprvé.*“ Napodruhé ji však také nedala, až potřetí se to podařilo. A nevzdala se ani v prváku na vysoké, když jí pro nedostatek kreditů studium ukončili. Prostě se přihlásila znovu. Vzali ji dokonce na dvě vysoké školy, Daniela se nakonec vrátila ke svému původnímu oboru.

V Gendalos dělám snad úplně všechno

Když se Daniely ptám, co jí po těch letech může Gendalos ještě nabídnout, usmívá se a říká, že teď už je to vlastně spíš ona, kdo pomáhá. „*Chodím třeba vyprávět svůj příběh na základky nebo jsem moderovala benefici. Dokonce jsem o Íkvěčku dělala prezentaci ve škole.*“ Také se snažila ke studiu motivovat mladší studenty v klubu. Uvědomuje si ale, že klíčem k vyšším aspiracím romských dětí je hlavně podpora od nejbližšího okolí a sebemotivace. Máma Daniely její studia schvaluje a podporuje ji. „*Člověk může být čím chce, když si za tím půjde,*“ uzavírá Daniela a říká, že by po škole ráda pracovala jako projektová nebo finanční manažerka.

**„Vybrala jsem si obor,
kterým se dá dobře
uživit. Chci jít na vejšku
a informatiku třeba i učit.“**

Eva

**Informační technologie
V Gendalos od roku 2013**

Poté, co z Evy opadla prvotní nervozita, rozpovídala se o své cestě k IT. Z jejího povídání jde cítit, že studium není úplně snadné a vyžaduje hodně energie. Tu pak čerpá od svých přátel nebo z cvičení podle workoutů, které si pouští na Youtube.

Eva má odmala ve svém studiu silnou oporu v rodině. „*Táta si potrpí na vzdělání, takže nás s bráchou vždycky motivoval.*“ Když se rozhodovala, kam po základce, hrála pro ni velkou roli i perspektiva oboru. „*Já jsem měla na základce dobré výsledky, ale nechtěla jsem jít na gymnázium, tak jsem si vybrala obor, kterým se dá dobře užít,*“ vysvětluje Eva, proč se pustila do studia informatiky. Jelikož Evu IT baví, ráda by pokračovala i na VŠ. „*Už od mala hodně přemýšlím nad tím, co chci dělat za práci. Ještě přesně nevím, ale určitě chci jít na vejšku, možná na psychologii nebo bych zkusila tu informatiku. A třeba ji i učila.*“

Hudba, to je láska i smutek

Vedle studia se Eva s velkou láskou věnuje hudbě. „*Pocházím z hudebně založené rodiny, takže často zpívám a hraju na klavír. Hudba je pro mě cesta, jak můžu vyjádřit svoje pocity. Už od malička u nás hrála dobrá muzika, třeba Stevie Wonder, to je takový můj vzor.*“ Kromě hudby Evu baví i sledování filmů, díky kterým trénuje angličtinu. „*Ráda koukám na filmy na Netflixu a tím si i procvičuju angličtinu. Třeba teď jsem se dívala na film s Jennifer Lopez a ten byl jen s anglickými titulky. Toho jsem se bála, ale nakonec jsem to zvládla,*“ vzpomíná s úsměvem.

Přála bych si hezčí okolí

Jazyky Eva trénovala také na letním kempu projektu ROMAS, kde se setkala například i s maďarštinou. Kromě toho, že se často zapojuje do aktivit programu Gendalos, uvědomuje si, že i její okolí by zasloužilo občanskou angažovanost. „*Já bydlím na Francouzské a to je pěkná ulice, tam to na jaře i celkem hezky kvete, ale třeba na Bratislavské není žádná zeleň, to by pomohlo tam něco přidat,*“ zamýšlí se.

**„Baví mě pracovat s lidma
a v pohybu. Nemohla bych
sedět celý den v kanclu.“**

Karolína

**Sociální činnost
V Gendalos od roku 2019**

Pokud je Karolína někde poblíž, určitě ji uslyšíte. Je přátelská, komunikativní, ráda baví ostatní, vymýšlí a plánuje. O Gendalos se dozvěděla od své sestry Daniely a navštěvuje nás od prváku na střední, kdy potřebovala pomoc sehnat doučování z matematiky, protože jí ve škole nešla.

Do prvního ročníku Karolína nastoupila na stavební SŠ, ale kolektiv ani učitelé jí nevyhovovali, tak se rozhodla pro přestup na SOŠ Morava, kde už třetím rokem spokojeně studuje sociální práci. *„Baví mě pracovat s lidma, být v pohybu, nemohla bych sedět celý den někde v kanclu, to bych se zbláznila.“* Zatím neví, co by jednou chtěla dělat, ale jako malou ji lákalo být učitelkou a o práci s dětmi uvažuje i teď. *„Ted' jdu na praxi do jeslí, musela jsem si to domluvit, obvolat a zařídit sama. Tak uvidím, jestli mě to bude bavit. Práce s dětmi by mohla být fajn.“* A až dodělá střední, chtěla by pokračovat na VŠ, nejlépe pedagogický obor, když to půjde. *„Otázka je ještě, jestli tu střední dodělám, že jo,“* směje se.

Nejdřív perníčky na benefici, teď oslavy Dne Romů

Karolína by ráda pracovala i v IQ Roma servis, buď s dětmi ve školce nebo s mládeží v nízkoprahovém klubu. *„Praxe v Ikvěčku by mi přinesla zkušenosti, které bych pak mohla využít nejen ve škole, ale třeba i v budoucí práci.“* Kromě projektu ROMAS pro mladé angažované umělce je Karolína aktivní a účastní se i různých komunitních akcí, pomáhala třeba na vánoční benefici, kde pekla perníčky a prodávala ručně vyráběná mýdla. A v rámci letošních oslav Mezinárodního dne Romů bude v Lužánkách s dalšími studenty malovat dětem masky na obličeje.

Při otázce, kdo ji v životě motivuje, se sebevědomě rozpovídá: *„Každěj si musí jít za svým a musí mít cíle. V dnešní době se člověk nemůže spoléhat na druhýho... protože nikdy nevíš, co se stane. Mě teď motivuje hlavně to, abych měla tu střední, abych ji dodělala. Nic jiného radši neplánuji, žiju momentem, ono nějak bude.“*

**„V ekologii je budoucnost.
Chci mít vlastní firmu
na montování solárních
panelů.“**

Ríša

**Průmyslová ekologie
V Gendalos od roku 2019**

S Ríšou se tento školní rok scházíme k rozhovoru již po několikaleté, jelikož byl jednou z tváří naší vánoční kampaně. Ačkoli si myslí, že jeho příběh už není ničím zajímavý, v okamžiku, kdy se rozpovídá o svém vztahu ke studiu, je jasné, že opak je pravdou.

Chci se věnovat obnovitelným zdrojům

„Večer, když jsme s tatškou listovali v katalogu středních škol, tak nás oslovil obor Průmyslová ekologie, který teď studuji. Napřed jsem nevěděl, o čem přesně je, ale přišel mi zajímavý a jiný. Tak jsem navštívil den otevřených dveří a tam jsem se přesvědčil, že je to obor pro mě, tak jsem se přihlásil.“ Ani po třech letech Ríšu neopouští nadšení a v ekologii vidí velkou perspektivu: *„Vzhledem k tomu, že dochází ke zdražování energií a také k úbytku zdrojů, tak je důležité je nahrazovat těmi obnovitelnými. A navíc to šetří životní prostředí,“* vysvětluje.

Mít vlastní firmu

Ríšovi se letos podařilo postoupit do státní soutěže, kde bude prezentovat svou ročníkovou práci. *„Představil jsem veřejné osvětlení, které mají v obci Moravičany, a funguje na napájení z fotovoltaických panelů. Budu ale muset ještě zapracovat na svém projevu, protože mě vždycky ovládne tréma a pak to není tak dobrý, jak bych si přál. Třeba když jsem mluvil před lidmi na akci organizace Romea, tak to byla hrůza,“* vzpomíná s úsměvem. Ríša je odhodlaný školu dokončit a pokračovat na vysokou. *„Nejlíp nějaký obor, co by navazoval na to, co studuji teďka. No a jednou bych měl nejraději vlastní firmu na montování solárních panelů.“*

Ríša se neangažuje jen ve vztahu k životnímu prostředí, pomáhá také jako dobrovolník s dětmi. *„Minulý léto jsem byl na letním táboře, kde jsem učil děti a hrál s nimi různé hry. To jsem si hodně užil a byla to pro mě zábava. Nejvíce mě dostalo, když si ty děcka myslely, že je mi 28 let, to bylo asi tím, že mám vousy nebo nevím,“* směje se.

„Rodiče ze mě chtějí mít doktora. Já chci ale jít do politiky a něco změnit.“

Štefan

Praktická sestra

V Gendalos od roku 2018

Poprvé jsme ho potkali, když byl přijatý na střední zdravotnickou školu. Společně s rodiči sháněli finanční podporu na školní pomůcky a zápisné, aby mohl jako nejstarší ze čtyř dětí do školy nastoupit. Od té doby uplynulo pár let a Štefan se už připravuje na maturitu.

Chtěl jsem být pediatr, jenže pak se mi narodila sestra

„Když jsem byl mladší, chtěl jsem být pediatr, jenže pak se mi narodila malá sestra a zjistil jsem, že práce s dětmi asi nebude úplně jednoduchá,“ směje se. S rodinou se tedy Štefan domluvil, že půjde na střední zdravotnickou školu, kde letos maturuje v oboru zdravotní sestra. V průběhu studia ale začal pochybovat, jestli si dobře vybral. *„Praxe mě docela bavily, ale nesnášel jsem třeba matiku, z které jsem propadal... na druhou stranu jsem měl jiné koníčky – hrál jsem divadlo, natáčel jsem videa a postupně jsem zjistil, že ze mě asi zdravotní sestra nebude.“*

Štefan na střední sbíral zkušenosti, kde se dalo – točil videa pro organizaci ROMEA, spolupracoval s romskou Tuke.TV v Brně, pomáhal v IQ Roma servis a účastnil se projektu ROMAS. Teď se ale soustředí hlavně na maturitu. Rodiče i prarodiče by z něj chtěli mít doktora, ale Štefana láká spíš veřejná správa a politika: *„Mým snem je dostat se do politiky, chtěl bych něco měnit – dělat na magistrátě nebo v zastupitelstvu,“* popisuje.

Cítím, že v mém životě nastala chvíle, kdy chci změnu

Plánuje si sice podat přihlášku na obor Sociální politika a sociální práce na univerzitě v Ústí nad Labem, kde má část rodiny, rád by ale bydlel se svou přítelkyní v Praze: *„Po maturitě bychom šli do práce, něco si našetřili a pak si našli byt v Praze.“* Vysokou chce Štefan studovat dálkově, protože si uvědomuje, že udržet pronájem bude něco stát. Zároveň se ale nebojí – Praha pro něj znamená hodně možností, třeba stáže na ministerstvu. *„Ten, na koho se můžu spolehnout, jsem hlavně já sám. Chci mít školu a vzdělání a ukázat všem, že na to mám.“*

A portrait of a man with a beard and mustache, smiling. He is wearing a white collared shirt and a dark suit jacket with a vibrant floral pattern in red, purple, and green. The background is a blurred green foliage. A large green circle is on the left side of the image, and a purple circle is at the bottom right.

**„Chci začít učit třídu
jako učitel na waldorfské
základní škole.“**

Béci

**Hudebník, učitel,
vysokoškolský student**

Vzdělávání

Po střední škole studoval catering a obchodní management. Poté, co dokončil své vzdělání, začal učit děti s omezenými příležitostmi v odpolední škole (Tanoda). Se sdružením, které tuto školu zřizovalo, navštěvovali každý týden malá města a vesnice, kde často trávili několik dní, aby tamním dětem v hodinách poskytli zajímavé zážitky a poznatky. Právě zde se začal zajímat o učitelství. Pak mu jeden známý řekl o waldorfských školách, jejichž alternativní pedagogické metody se podobají těm, které používá na svých hodinách v odpolední škole Béci. Přihlásil se tedy na školení waldorfských učitelů.

„V současné době jsem studentem čtyřletého studia na Waldorfském pedagogickém institutu, což znamená, že v květnu budu studium dokončovat. Kromě toho vyučuji na škole Tanoda v Budyšíně. Jednou týdně hodinu kytary a dvakrát odpoledne matiku. Hraju na kytaru a bicí v kapele Romano Glaszo a pořádáme hudební a taneční setkání pro děti.“

Za čtyři roky...

„Za čtyři roky bych chtěl mít svoji třídu... Určitě bych chtěl začít učit třídu jako učitel na waldorfské základní škole, ale předtím bych ještě dva roky pracoval v odpolední škole a jezdil bych na venkov a možná i do zahraničí jako dobrovolník.“

„Mým snem je vytvořit organizaci, která by převzala to dobré ze státního systému výuky a to dobré z waldorfské školy a spojila to. Chtěl bych vytvořit něco nového s alternativní pedagogikou, napsat rámcový vzdělávací program a chodit do státních škol, kde jsou znevýhodněné děti, a jeden z pěti školních dnů v týdnu bychom učili podle tohoto programu alternativní pedagogiky.“

Motivace

„Motivuje mě to, že to dělám už skoro osm let. Vidím teď děti, se kterými jsem pracoval na letních táborech před šesti lety a vidím, že dvacet z třiceti dětí pokračuje ve studiu a žije normálním životem. Hodně jsme se jim věnovali, hodně jsme pro ně dělali a teď vidím tu pozitivní stránku, jak moc jim ta péče, kterou jsme jim věnovali, pomohla.“

A portrait of a young man with dark hair and a beard, looking directly at the camera. He is wearing a white shirt with a black paisley pattern. The background is a plain, light color. There are decorative shapes in the bottom corners: a yellow one on the left and a purple one on the right.

**„Fotbal, hudba
a učení.“**

Márk
Fotbalista, hudebník

Když se Márka ptáme na jeho minulost, má nám toho hodně co říct, přestože je mu teprve 23 let a je na začátku své kariéry.

„Chodil jsem na sportovní gymnázium, které jsem opustil, protože nás překvapivě nepodporovali v tom, abychom měli každý den dopolední a odpolední trénink. Přestoupil jsem na střední školu ekonomického zaměření a tam jsem odmaturoval. Tam se mi líbilo.“

Důležité bylo najít správnou školu, protože Márk byl od malička velmi nadějným fotbalistou.

„S fotbalem jsem začal v sedmi letech. Často jsem chodil za bratrem na tréninky a oni si všimli, že mi to také docela jde, tak jsem se k němu oficiálně přidal. Když mi bylo 10 let, koupil mě slavný maďarský klub Vasas a dostali jsme se na mnoho míst, například v Itálii jsme hráli proti Juventusu a Fiorentině. Hrál jsem ještě ve třech klubech, nakonec ve 3. třídě národní ligy, dával jsem góly. Bohužel jsem musel po 15 letech skončit, protože jsem měl zdravotní problémy.“

Změna plánů

Mohlo by se zdát, že Márk bude zklamáný poté, co ztratil možnost hrát profesionálně. Ne však tento Márk! *„Chtěl bych ještě studovat, chci se stát fotbalovým trenérem a trénovat děti. Moje oblíbená věková skupina je do 11-12 let. Rád jsem s dětmi, pracujeme s nimi i v hudební skupině. Rád bych se také naučil německy, protože jednou – doufám, že brzy – bych mohl zase hrát fotbal a chtěl bych si to vyzkoušet i v Rakousku. Každý den také trávím hodiny cvičením na kytaru.“*

Stát se hudebníkem prostřednictvím videí na YouTube

Márk hraje ve známé maďarské kapele Romano Glaszo, která se zaměřuje na romskou a lidovou hudbu: *„Hraju na kytaru, ve skupině jsem už asi pět let. Nikdy jsem nechodil k žádnému učiteli, všechno nové jsem se naučil sám a s jedním ze svých bratranců. Vyhledávám si výuková videa na internetu, nebo prostě jen poslouchám hudbu a sám přicházím na akordy. Ale teď, když mám trochu volného času, možná nějakého učitele navštívím.“*

**„Dává mi to takové zvláštní
teplo, když vidím ostatní
vedle sebe, když zpívám
sólo...“**

Saci

**Hudebnice (Romano Glaszo),
tanečnice, vysokoškolská studentka**

Školní léta a hudba

Umění, hudba a tanec jsou v jejím životě přítomny od dětství. Absolvovala základní hudební školu a taneční střední uměleckou školu, kde získala kvalifikaci jevištní tanečnice. Již dříve se učila hrát na violoncello, ale hraní violoncellové hudby jí připadalo osamělé, a tak brzy začala na jevišti zpívat.

Pocit lidské sounáležitosti při zpěvu a hraní je pro ni velmi důležitý: *„Dává mi to takové zvláštní teplo, když vidím ostatní vedle sebe, když zpívám sólo, slyším kytaru, slyším bicí a také vidím holky po své pravé a levé straně.“*

V současné době má jako zpěvačka skupiny Romano Glaszo velmi rušný život, vystupuje na koncertech, pořádá a vede aktivity pro děti, žije na různých místech. Na workshopech vyučuje zpěv a tanec. S kapelou neustále pořádá turné po celé zemi, na kterých se dostává do velkých měst, ale i do malých venkovských obcí. Pravidelně jsou zváni do různých evropských zemí na hudební festivaly, vystoupení a další umělecké projekty.

Sny o budoucnosti

Saci studuje, aby se mohla stát učitelkou na waldorfské škole. Jejím velkým snem je pracovat s dětmi a doprovázet alespoň jednu třídu po dobu 8 let jako třídní učitelka.

Takto se Saci vidí za čtyři roky: *„Chci být zdravý člověk, který tělesně i duševně stoprocentně ví, kdo je, kde se v životě nachází a kam směřuje. A myslím, že v té době budu také přemýšlet o tom, že se stanu matkou.“*

Životní vzory

Saci za svůj vzor považuje svoje rodiče, jejichž vytrvalost a cílevědomost obdivuje. Naučila se od nich, že s pevnou vůlí, pílí a prací může dosáhnout věcí, které se zdají být téměř nemožné: *„...mají sílu, kterou má podle mě jen málo lidí...“*.

**„Najít sama sebe
je náročné, ale možné.“**

Jak využít dostupné příležitosti

Niki právě dokončila střední školu a velmi racionálně uvažuje o tom, jak dobře využít své příležitosti. „*Studovala jsem na střední umělecké škole. Vybrat si ve čtrnácti letech svoje zaměření a střední školu není snadné, ale na této škole jsem měla kamarády a líbila se mi rodinná atmosféra. Výhodou také bylo, že jsem nemusela celý den sedět, ale mohla jsem se hýbat v hodinách tance, protože jsem studovala tanec. Po nějaké době jsem si uvědomila, že mě to vlastně baví, užívám si, jak se mi formuje tělo, učím se a zažívám nové věci, a tak jsem se rozhodla zůstat. Po maturitě jsme měli možnost odejít, nebo zůstat ještě rok navíc, abychom získali i kvalifikaci tanečnicka. Rozhodla jsem se pro další rok a teď jsem kvalifikovaná tanečnice.*“

Když se Niki zeptáme na její koníčky a zájmy, má jich nekonečný seznam

„*Jednou možná využiji svou kvalifikaci tanečnicka, ale zatím to беру spíš jako koníček, vedlejší projekt. Po maturitě jsem konečně začala jezdit na koni, což jsem během střední školy nemohla, protože pro tanečnický bylo důležité, aby se nezranili. Jako malá jsem jezdila na koni a tak jsem se teď těšila, že se tomu konečně budu moci zase věnovat, a teď mi to opravdu dělá radost. Jezdím ve všední dny i o víkendech. Teď je to koníček, ale možná budu mít příležitost věnovat se mu vážněji. Začnu se také učit na cvičitelku psů, což bude trvat asi půl roku – to je cesta, kterou bych se chtěla v budoucnu vydat a pracovat v ní. Zajímám se také o fotografování, ale jak jsem si ho trochu více prozkoumala, raději si ho nechám jako koníčka, jen pro sebe.*“

A je toho víc... Niki je také členkou hudební skupiny Romano Glaszo jako zpěvačka: „*Tak nějak jsem se do toho narodila, začala jsem se kolem toho motat, když jsem byla hodně malá, a ve skupině jsem od svých 12 let. Zpočátku jsem se do toho moc nezapojovala, ale jak jsem s věkem mohla být čím dál více na pódiu a jezdit na turné a koncerty, začalo mě to víc bavit. Takže to byl proces, ne hned ze dne na den.*“

Práce na svých snech

„*Dlouho jsem přemýšlela o tom, co budu dělat po maturitě. Hlavním cílem bylo dělat něco, co mě baví, v prostředí, které mě baví, a dokážu si představit, že tam budu a budu to dělat každý den. Hodně jsem mluvila s rodiči, hlavně s tátou. Pochopila jsem, že zvířata a psi jsou mi od malička nejbližší, a péče o psy by byla dobrá volba. Kdybych měla říct svůj skutečný sen, tak by to bylo žít na mořském pobřeží obklope-*

ná zvířaty, kde je všechno v pořádku. To se ale v příštích pěti letech asi nestane, takže když budu uvažovat realisticky: Chtěla bych dokončit školení, mít vlastní firmu a každý den si užívat svou práci. Chtěla bych žít sama v bytě a mít psa. A také pořád jezdit na koni, dělat hudbu a cestovat s naší kapelou.“

A na koho se může spolehnout? „Mými vzory jsou rodiče. S tátou jsme si velmi podobní – neradi se řídíme zaběhlými postupy a dáváme přednost novým věcem. Vždy se mi snaží poradit tak, aby podpořili mé vlastní myšlenky, a tím mi pomáhá. Můj táta si celý svůj život a podnikání vybudoval sám – to je pro mě nesmírně motivující, když vidím, jak daleko to dotáhl. I když měl odlišné představy o mé budoucnosti, jako například zapojit mě do svého podnikání, je mi oporou a věří ve mě a v má rozhodnutí.“

Financováno z programu Erasmus+ v rámci projektu „Roma and Artists for Society“ č. 2020-1-CZ01-KA227-YOU-094455

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evroské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

ROMAS

Roma Students
& Artists for Society